

A megyei közművelődési bizottság ülése

Ülést tartott tegnap a Csongrád megyei tanács közművelődési bizottsága. Az eseményen megjelent dr. Tamasi Mihály, a megyei pártbizottság oszályvezetője is. Szabó G. Lászlónak, a megyei tanács elnökhelyettesének megnyitóját Barna László, a művelődésügyi osztály helyettes vezetője szolgált be a közoktatási és a közművelődési intézmények kapcsolatáról a megyében.

Az 1972-es oktatáspolitikai párhuzamot nyomán előtérbe került az iskolán kívüli nevelés kérdése. Mind több pedagógus viszi tanítványait színházba, tárlatra, hangversenyre, különböző ismeretterjesztő előadásokra. Szükségszerűen javult tehát az oktatási és művelődési intézmények között a kooperáció, jóllehet elsősorban az iskoláknak kell alkalmazkodniuk a programokhoz. Öröndetesen nőtt a művelődési házakban a különféle szakkörök száma. Érdekes kísérlet: néhány községben összevonták az iskolai és a közművelődési könyvtárakat. Akad viszont bőven javítanivaló a színházzal való együttműködésben, főleg ami a színház műsorpolitikáját illeti. A felnőttoktatás területén a középiskolákban fejlődés, az általános iskolákban viszont visszaesés tapasztalható. Igen jelentős segítséget nyújt a TIT: sok előadást, tanfolyamot szervez. A Juhász Gyula Művelődési Központ nyári programjaival segíti elő az iskolások tartal-

mas, színvonalas művelődését, szórakozását. Az intézményben a 624. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet diákjainak létesített ifjúsági klub különösen szép példája az igényes együttes munkának. Sajnos, a művelődési otthonok többsége formálisan vonja be rendezvényeibe a középiskolásokat: jövőben a propagandájukon javítani kell. Igen hasznosnak jelentősnek minősíthető — s egyben példaképnek is — a Körösi József szakközépiskola és a November 7. Művelődési Ház együttműködése.

A középiskola oktatási intézmények nem használják ki kellőképpen az idestova

egy éve működő Ifjúsági Ház által nyújtott lehetőségeket. A szegedinel szerényebb lehetőségekkel rendelkező szentesi, makói és hódmezővásárhelyi intézmények részéről pedig elég egyoldalú a törekvés, hogy fogékonyabbá tegyék tanulóikat a színház-kultúra iránt. Nem megfelelő a felsőoktatási intézmények és a kulturális intézmények kapcsolata sem.

A jövő egyik legfontosabb feladata lesz, hogy korszerű művelődéspolitikai szemléletet igyekezzenek elsajátítani az illetékesek — olyat, amely elsősorban a kölcsönösségen, a közös munkálkodáson alapul.

Színházak és írók alkotói kapcsolata

Folytatódik a színházak és darabírók alkotói együttműködése, amelyet a Kulturális Minisztérium, a Színház- és Színházművészeti Szövetség, a Magyar Írók Szövetsége és a Magyar Színházi Intézet kezdeményezett az előző évadban. Az idén kilenc írórt hívtak meg a színházak, hogy ismerjék meg művészi törekvéseiket, produkcióik születésének folyamatát, s írjanak számukra szindarabokat.

Az írók — a Magyar Írók Szövetsége, fiatal drámaírók csoportjának tagjai — már megcsillantották tehetségüket, s többük darabjait már előadták a színházak. A közvetlen kapcsolat a színházi élettel, a színművészettel várhatóan az új évadban is serkent majd a fiatal szerzők drámaírói ambícióit, amelyet a Kulturális Minisztérium tíz hónapra át, havi 3000 forint szerzői díjjal is ösztönöz.

Mérlegen az amatőrmozgalom III.

A keresztszemes hímzéstől a környezetformálásig

Az elmúlt néhány esztendőben érdekes és figyelemre méltó jelenség zajlott le az amatőrmozgalom képzőművészeti szárnyában. Míg a kifejezetten képzőművészeti jellegű szakkörök és műhelyek száma stagnál, addig erőteljesen növekedett a díszítőművészeti körök száma. Ebből egyértelműen következik, hogy mindinkább kitágul a vizuális kultúra iránti érdeklődés, s a hagyományos táblaképfestő szakkörök új műfajokkal, új lehetőségekkel gazdagodnak. Így kerül be ebbe a „csomagba” a népi díszítőművészet, mely sokkal tágabban értendő, mint csupán szorgos hímzőasszonyok heti találkozója. Mert beletartozik az eredeti motívumok gyűjtése és újfajta alkalmazása, de ide sorolható a népi faragás, játékkészítés és sok más, még kiaknázatlan lehetőség.

S immár az amatőr művészet magába foglalja a műfajok sokféleségét: a grafikát, a festészetet, plasztikát csakúgy, mint az iparművészet sok ágát, a környezetformálást, a fotót, a kerámiát, hímzést stb. Am ez a heterogenitás az összetételt is jellemzi. Hisz amatőr alkotónak számít a diplomás rajzpedagógus, a naív festő, a szakkörben önmagát képező autodidakta és a hobbiból vasárnaponként a Tisza-partra kiülő festőgöz ember. Ebből következően a minőség, a színvonal is meglehetősen változó. Az amatőr képzőművészet első vonala a gyakran magasabb művészi színvonalat produkál, mint a „hivatásos művészet”. De ugyanakkor ide tartoznak az önjelölt dilettánsok és a teljesen sajátos világot képviselő naiv művészek is.

Az csak tetézi a mozgalom gondjait, hogy a szakkörök meglehetősen elszigetelten dolgoznak, nincs közöttük kapcsolat, véleménycsere, túlságosan nagy mértékben befolyásolja tevékenységüket az irányító művész felkészültsége, alapállása.

Néhány példa az előbbiekké illusztrálására. Székfü János közel négy évtizede aktív festő. A Vasutas Képzőművészeti Körben dolgozik kitartó szorgalommal, erőt, energiát nem kímélve. A fiatal Gyovai Mihályné is bekopogott ide egyszer, de sehogy sem tudta megoldani a stúdiumfeladatokat, és az ismeretek, a köztársaság gátait emeltek belső mondanivalójának kivetítéséig. Kénytelen volt otthagyni ezt a szakkört, s azóta csak a saját törvényei szerint dolgozik. Január 6-án nyílik önálló kiállítása Kecskeméten, a Naiv Múzeumban. Tudnivaló, hogy egy rendelet értelmében amatőr alkotók csak hár-

masban mutakozhatnak. Ennek sokféle torzképével találkozunk, de hogy igazi gyümölcse is lehet, azt három fiatal rajztanár bizonyította: Bakacsi Lajos, Pataj Miklós és Sinkó János négy esztendője alkotókörösséget hoztak létre. s jó néhány sikeres kiállítás áll már mögöttük. Tény, hogy legtöbb amatőr kiállítás festmények, az utóbbi időben intarziák sorakoznak a falakon. Ezért is volt öröm és figyelemre méltó jelentkezés a Sajtóház Művészklubjában szeptemberben Tóthné Polyák Katalin művészi ihletű makraméinak és Mészáros Szilveszter dekoratív fa-fémplasztikáinak bemutatója.

A gondok, problémák, tisztázatlan kérdések fölvetődtek a nemrégiben lezajlott megyei amatőr parlamenti képzőművészeti szekciójában is. Fontos s mindinkább sürgető feladat a fogalmi tisztázás. Az ugyanis, hogy mi tartozik az amatőr mozgalomnak eme ágába, a szűken vett képzőművészet, a tágabb tárgyformálás, vagy az összefoglaló vizuális kultúra minden ága? Melyik felel-e meg a mai igényeknek? Annak ugyanis, hogy a szemléleti, műfaji és szervezési zűrzavarban hol vannak a biztos fogódzók; elkészülnek-e ezen a területen is a minősítések (minden egyes zsűrizés tulajdonképpen egy-egy alkotó

munkájának minősítése, ám a bírálati munka olyannyira szubjektív és zavaros, hogy alkalmatlan az eligazodásra); sikerül-e az iparművészet-tárgyformálás (báb, kerámia, textil, alkalmazott grafika stb.) áttörése; egy-séges mederbe terelhető-e a kiállítások kuszasága; föl-térképezhető-e a kiállítóhelyek dzsungleje; megtervezhető-e a kiállítási rend — mindennek óriási fontossága van a mozgalom további-pése szempontjából.

A képzőművészeti-tárgyformálási tevékenység az, amely mindenképpen egyéni teljesítményt kíván, még akkor is, ha egy szakkör, egy alkotó kollektíva közö-ségi munkájába ágyazódik. A jelentkezéskor, a bemutatkozásokor mindig a szubjektum megnyilatkozásaival állunk szemben. Ezért nehezebb itt mérni, minősíteni, összevetni. Ezért kiemel-nen fontos az ízlésnevelő mozzanat, a személyiség meg-valósításának attitűdje, a minél teljesebb emberi élet-re való inspirálás. Tervek, elképzelések, ötletek és javaslatok szép számmal összegyűltek. Az országos parlament, majd az új testületek minden bizonnyal meghányják-vetik ezeket, s munkájuk nyomán a moz-galom lendületét megtartva szervezettileg tisztázódik, tartalmailag gazdagodik, műfa-jilag színesedik.

Tandi Lajos

Féldőben a légikikötő rekonstrukciója

A Ferihegyi repülőtér forgalmát az idén már néhány-szor megbénította a kőd, a légikikötő rekonstrukcióján dolgozóknak azonban — az esős napok kivételével — kedvezett az enyhe idő. Még most is nagy erővel dolgoznak a hátralevő földmunkákon, a vízelvezető csatornák építésén.

A Ferihegyi repülőtér rekonstrukciójának helyzetéről Herter György, a Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság főosztályvezetője elmondta, hogy az 1977. évi

késedelmes indítást pótolván a Minisztertanács határozatában előírt ütemnél valamivel gyorsabban haladva, eredményesen zárták az évet, s egyben az újjáépítés, a korszerűsítés első ütemének féldéjét is az építők. A munkálatokra az idén mintegy 840 millió forintot fordítottak.

Befejeződött a 3,7 kilométer hosszú, 60 méter széles leszállópálya, a guruló-, valamint az összesen több mint 5,3 kilométeres bekötő- és kiterő úthálózat alapozása.

Az állatok válaszolnak

Színes magyar természetfilm. Írta: Kollányi Ágoston. Fényképezte: Vancsa Lajos. Zene: Hidas Frigyes. Tudományos szaktanácsadó: dr. Csányi Vilmos. Rendezte: Kollányi Ágoston.

Mintha már-már feledésbe merült volna — mondjuk Homoki Nagy István neve, gyermekkorunk egyik kedves ihletőjéé, a Cimborák, a Hegyen-völgyön, a Vadvizorság alkotójáé. Azután a közelmúltban a tévé újra felfedezte, s a régi filmeket láthatjuk ismét. Talán ezért, talán másért, egyre megy: a hagyományokat folytató új magyar természetfilmet nézhetünk meg most, Kollányi Ágoston jóvoltából.

Ugyan ki nem gondolkodott még el egy-egy akár ház körül, akár az állatkertben alaposabban megismerlét állat valamelyik hirtelen-váratlan tettén? Hogy felvetődjenek az „ennyire okos lenne?”, „akár az ember, nem?” és hasonló kérdések. A természetes emberi érdeklődés a tudományos kutatás izgalma ötvözte egy-egy állatok válaszolnak: a „beprogramozott”, cseleked-

tek, az ösztönös reakciók szinte-szinte hihetetlennek tűnő példáit sorakoztatta füzere egymás után. Magyarországon, Afrikában, a tenger-mélyén, mindenütt más és más fajoknál. Más és más csodák; a tojást kövel feltörő kedélyű, a magnós bögésre „nem beugró” szarvasbika, a rejtőzködő lepényhal és a többiek pedig valóban válaszoltak. Feleleteket adtak az emberi kísérletek kérdőjeleire, a maguk módján.

Csodaszép felvételek, tájak, bravúrosan elkapott mozzanatok (a tisztavirág-nász költésében az egyik hangulati csúcsot jelentette), új vonások felmutatása a természet univerzumában, az állatok világában. S „mellékesen”: lehetséges, hogy a már-már elfeledett népszerű tudományos-ismeretterjesztő reneszánszának nyitó-darabja is.

D. L.

A hóhér drámája

Beszélgetés az Egyszemélyes színházról

Meglepetést tartogatott év végére a szegedi színház. Osztrák szerzőpár, Gerhard Dorfer és Anton Zettel monodráma, a Josef Lang cs. és kir. hóhért Kovács János érdemes művész viszi színre — a tervektől eltérően csak december 28-án, este 8-tól, a Kisszínház előcsarnokában. A rendező, díszlet- és jelmeztervező: Jachinek Rudolf. Szokatlan tehát a színhely, a forma, újszerű, legalábbis a helyi színházi gyakorlatban. Ezen a ponton indult beszélgetésünk az érintettekkel.

Jachinek Rudolf: Nemcsak felesleges szerveinknek, de a közönség inspirációjának is engedve igyekszünk újat adni. Ösztönt szólna az évad közötti számú bemutatói mellett és anyagi lehetőségeink határain belül tájékozódva. Olyan kísérletekbe fogunk, melyek egyfelől költségkímélésükkel sem okoznak különösebb megrázkódtatást a színháznak, másfelől pedig könnyen mozdítható, bárhol, bármikor előadható produkciók. Megfelelnek bizonyos rétegtípusoknak, ugyanakkor valamilyen oknál fogva kizsorszorítanak a nagyszínpadról. Az Egyszemélyes színházat, kérésre, szívesen elvisszük üzemeinkbe, vállalati klubokba, művelődési házakba.

Kovács János: Kezdeményezője voltam, méghozzá kaposvári példa nyomán. A dunántúli társulatnál azokban az években töltöttem hosszabb időt, amikor a pezsgés megindult. Láttam Zsám-béki Gábor, Timár Éva, Koltai Robi, Csikós Gabi és mások milyen izgalmas dolgokkal kísérleteznek, s tanúja voltam, miként fordult feléjük egycsapásra az érdeklődés, nemcsak a városban, de Budapestről, az ország más tájairól is. Párszemélyes darabok, nem kifejezetten színpadra való produkciók voltak ezek, s ha nekik sikerült hullámokat kavarniuk, mint

azóta tudjuk, nem is akár-milyen következmények nélkül, miért ne sikerülne Szegeden is. Az igény tudniillik nálunk sem kisebb. Mellest, az Egyszemélyes színház nem a legpontosabb kifejezés; stúdió, kísérleti műhely, sok egyéb fogalom belefér.

Jachinek Rudolf: Pillanatnyilag úgy tűnik, a következő állomás Mrozek Emigránsok-ja és Mocsár Gábor Széchenyi monodráma lesz.

Kovács János: Az osztrák szerzőpár darabjára a Színháztudományi Intézetnél hívták föl a figyelmünket, az anyag magyar nyelven nem jelent meg sehol, fordítóját, Hunyadi Józsefet, Jachinek Rudolf kereste föl. A monodráma Josef Langnak, az utolsó nyugdíjazott hóhérnak naplója, vagy amint a szerzők írják, „egy becsültes polgár életének és munkásságának története, mely a vesztőhely és a központi temető között zajlott le az egykori császári és királyi székesfővárosban, Bécsben”.

Jachinek Rudolf: Úgy érezzük, illik a politizáló színház profiljába, hiszen nem közvetlenül politizál, a nézőre bízza, ki-ki milyen konzekvenciát von le belőle. Nekünk arról szól, hogy a rosszul értelmezett lojalitás, ha az a hatalom osztályjellegű, nemcsak az egyes ember jellemét torzítja el, de a tömeget is.

Kovács János: A polgári humanizmus zsákutcája. Hálás szerepnek ígérkezik, viszont a figura gyűlöletes, olyan ember, aki mindent elkövet azért, hogy szimpátiussá váljék, mégis árad belőle a szadizmus, a deformáltság. A műfajt még nem kóstoltam, csak önálló estjeim voltak, de az más. Az anyag 112 oldal, vagyis komplett színpadi dráma.

Jachinek Rudolf: Vagyis két óra játékidő, egy szünettel. A rendező dolga, hogy az előadás Kovács Jánosnak, a

színésznek, legjobb önmegvalósítása legyen. Ehhez kell pusztán a szövegéből, írói instrukciók nélkül, helyzeteket, képeket kitalálni. Magam eddig több gyermekdarabot rendeztem, s az ideitől színész-rendező stábusban dolgozom a színház-nál. Ami azt is jelenti, hogy rendezőként szeretnék megmaradni színészcentrikusnak, amiképpen példaképem Várkonyi Zoltán, Horvai István, Egri István — közülük kettőjükkel sohasem találkoztam, viszont a pályámon Egri indított el.

Kovács János: A darabról még csak annyit, rengeteg almatlan éjszakámba kerül. Van úgy, hogy fölriadok tőle, s valóságosan kezdenek nyomasztani ennek a figurának tettei, viselt dolgai. Vagyis fizikailag sem kímél meg Josef Lang.

A december 28-i premiert követően januárban, előre-láthatóan, öt-hat alkalommal láthatja az előadást a szegedi közönség.

N. I.

A Magyar és az Újvidéki Rádió együttműködése

Közös magyar nyelvű irodalmi estek rendezése, a kabarészínháznak vendégszereplése, szórakoztató műsorok és zenei felvételek cseréje szerepel abban a két évre szóló együttműködési tervben, amelyet a Magyar Rádió és az Újvidéki Rádió vezetői szerdán, tegnap írtak alá a Magyar Rádió székházában.

A dokumentum szerint — amelyet Kiss Kálmán, a rádió elnökhelyettese és Vladimír Juhas, az Újvidéki Rádió igazgatója látott el kézjeggyel — évenként két-két közös magyar nyelvű

irodalmi estet szerveznek Magyarországon és a Vajdaságban, s rendszeresen és kölcsönösen megrendezik a fiatal magyar, illetve jugoszláv költők két nyelvű estjét. A tervek szerint jövőre vendég lesz az Újvidéki Rádió kabarészínháza, s 1981-ben a Magyar Rádió kabarészínpada szerepel Újvidéken. A két rádió szórakoztató műsorainak szerkesztősége folytatja a humoros, szatirikus műsor-szövegek cseréjét. A jövő év első felében közös ifjúsági magazinnal jelentkezik mindkét rádió.